Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 45(51) Vilnius, trečiadienis, 1929 m spalių mėn. 16 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Savaitinis politikos, visuomenės ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina trečiadieniais ir šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1.
Redakcija priima nuo 10 iki 12 val.
Administracija priima 9— 2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina
Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks. 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat
Užsienyje metams 1 doleris.
Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

DAINŲ ŠVENTĖS KLAUSIMU.

Prieš keletą savaičių važiuojant traukiny teko plačiau įsikalbėti su žinomu provincijoje lietuvių choro vedėju ir dideliu dainų mėgėju. Tai buvo tuoj po įvykusios Vydiškių apylinkėje lietuvių ekskursijos. Ponas N. papasakojęs man savo įspūdžius iš tos ekskursijos užsiminė apie tolimesnį lietuvių jaunimo ekskursijų organizavimą.

Bet kaip žinome, organizuojant ekskursijas, paprastai ruošiama ir jaunimo chorų konkursai. Didžiausias chorų konkursas įvyko, kaip jau buvo rašyta, šiemet, Vydiškėj, kur buvo suruošta tos apylinkės lietuvių šv. Kazimiero draugijos skyriaus gegužinė. Tas konkursas aiškiai parodė, kad Rytų Lietuvoje mūsų liaudies dainos giliai yra įleidusios gyventojuose savo šaknis, kad jos tautinės sąmonės kėlime ir tautybės palaikyme vaidina labai svarbų ir didelį vaidmenį. Todel savaimi kyla klausimas, kaip ir kokiu būdu tiksliau apsaugojus mūsų dainų nykimas, kuris tam tikrose vietose po truputį pradeda išeiti iš mados.

Mūsų liaudies dainos yra juk mūsų tautos kūryba, neperskiriamai susijusi su mūsų papročiais, su kultūra ir su tolimesniu mūsų kūrybos vystymuisi. Todel matome, kad N. Lietuvoje lietuvių liaudies dainų apsaugojimu ir jų poselėjimu jau nuo senai rūpinamasi. Ten tam tikslui kas kelinti metai ruošiamos dainų šventės, kurios dalyvauja dideli chorai. Tos dainų šventės duoda kiekvienam progos įsitikinti kokią jėgą ir kokį turtą turi lietuvių tauta liaudies dainose. Tai neišsemiamas poezijai įkvėpimas, tai tikriausia medžiaga mūsų tautos praeičiai tirti.

O juk ir Rytų Lietuvoj nemažiau yra dainų, kurios dar gaivina lietuvio dvasią. Štai tie sumetimai ir verčia mus rimčiau pagalvoti apie tinkamesnį mūsų liaudies dainų nykimo sulaikymą. Kaipo viena priemonių ir yra dainų šventės suruošimas. Kaip tatai įvykinti?

Susyk rodosi, kad tai yra labai sunku, bet įsigilinus į dalyką, aiškėja, kad dainų šventės suruošime didelių sunkumų nesimato. Imkime kad ir Sekminių šventę. Tą dieną iš visų Rytų Lietuvos kampelių susirenka daugelis lietuvių maldininkų Kalvarijų lankytų. Paprastai tą dieną Vilniuje suruošiama kokia nors pramogėlė. Tai ir yra geriausia proga suruošti lietuvių dainų šventė, kurioje galėtų dalyvauti provincijos lietuvių chorai. O prie to jau dabar laikas ruoštis.

Žinome, kaip jau minėjau, kad kiekvienoje beveik parapijoje ir net daugely sodžių yra susiorganizavę didesni ar mažesni lietuvių jaunimo chorai, daugiausia prie Lietuvių šv. Kazimiero Draugijos skyrių. Bet tie chorai dažniausiai neturėdami gerų dirigentų (vedėjų), taip ir merdi neparodydami gyvesnio judėjimo.

Todel visų pirma, čia yra reikalingas chorų vedimo instruktorius, kuris per tam tikrą laiką sutvarkytų ir tiesiog priruoštų provincijos chorus prie bendro choro, prie dainų šventės. Be to teko patirti iš to paties p. N., kad daugumas sodžiaus chorų neturi pakankamai gaidų ir todel dažnai ta pati daina giedama įvairiausiais būdais. Aišku, kad tokiame atsitikime sunku ir tiesiog negalima būtų sutaikinti ir sudaryti vienas bendras choras. Tam ir čia reikia būtinai iš anksto suderinti. O tą dalyką galės padaryti tik paskirtas instruktorius.

Reikalas yra svarbus ir neatidėtinas. Jau dabar kol dar laikas, pravartu būtų plačiau ir nuodugniau pasvarstyti ir pradėti ruoštis prie lietuvių dainų šventės Vilniuje.

R. Mackevičius.

Pasirodė bene paskutinis „Viln. Šviesos" numeris. Kaip visuomet, paleido į mus daug tuščių šūvių. „Šmeižtas, provokacija, insinuacija", kaipo didžiausi „argumentai", mirguliuote mirguliuoja, kur kalbama apie mus; tai „Viln. Šviesos", „kultūringos" polemikos perlai. Mes nesileisime į bergždžią polemiką, nes žinome, kad nieko geresnio ir rimtesnio neišgirsime. Tačiau į vieną dalyką atkreipsime domę.

D-ras D. Alseika straipsnyje „Kas ardo mūsų vienybę?" kaipo didžiausius tos vienybės ardytojus įžiūri — mus ir **vieną asmenį**. Pamiršo d-ras Alseika, kai būdamas Laik. Kom. pirmininku ir norėdamas palenkti savo pusėn kitaip manančius žmones, svaidė posakiu: „jei taip, tai apie vienybę negali būti ir kalbos" (ultimatumas—mėgiamiausias „pažangiųjų" kovos įrankis); pamiršo ir tai, kad „Viln. Ryt" dar nebuvo, kai atsirado „Kultūra", kuri atskilo nuo visų švietimo darbo srityje ir kaip tik povojingiausiu metu, kuomet vienybė buvo reikalingiausia. Apie **vieną asmenį** d-ras A. taip užbaigė:

„P. S. Del suprantamų priežasčių neišvardinau pavardės to veikėjo, kuris daugiausia ardo mūsų vienybę, bet viešai jį įspėju (privatiniame laiške esu tai jau senai padaręs), kad, jeigu jis nenustos nuodyti mūsų gyvenimo melais, šmeižtu ir provokacijomis (kaip kas tai įsivaizduoja! **Red.**), tai atvirai ir viešai bus nušviestas jo asmuo ir jo veikimas, nes jis yra perėjęs visas ribas, kurias kultūringų žmonių etika nustato spaudos darbuotojams. D. A."

Ar Gerb. D. A. žino, kad panašūs įspėjimai, kuriais norima pasaulėžiūros priešas priversti tylėti, kaipo pereiną kultūringų žmonių etikos nustatytas ribas, turi labai negarbingą pavadinimą — **politinis šantažas?** Jei žino, tai kodel jį segasi? O gal čia tik „melas, provokacija arba insinuacija" (skaitytojai mums dovanos už taip „kultūringų" žodžių pavartojimą)?

Šis tas apie Amerikos lietuvius.

Amerikos lietuviai daug prisideda prie lietuvio vardo garsinimo plačiame pasaulyje.

Mes nesenai rašėme apie boksininką Šarkėjį-Žukauską; jojo vardas plačiai žinomas Amerikoje ir visame pasaulyje. Šis vyras visur ir visiems pasisako esąs lituvis. Ir su jojo vardu darosi žinoma ir lietuvio vardas.

Nesenai Amerikos numizmatikai (senovės retenybių rinkėjai) suruošė savo parodą. Joje dalyvavo ir žymus tautietis d-ras Račkus, kuris išstatė Lietuvos pinigų kolekciją nuo pat seniausių laikų. Parodos metu laikė įdomią paskaitą apie lietuvį Baranauską, kuris dirbdino Amerikai metalinius pinigus prezidento Linkolno metu. D-rui Račkui teko susidurti ir smarkiai pasiginčyti su lenkais, kurie norėjo pasisavinti Baranauską ir nenorėjo pripažinti mūsų lietuviams pinigų, išleistų po Liublino unijos. Šis susiginčijimas su lenkais dar ryškiau pabrėžė amerikiečių akyse skirtumus tarp lenkų ir lietuvių ir prisidėjo prie mūsų vardo pagarsinimo. Be to d-ras Račkus dalino apsilankiusiems lietuviškus centus, kurių išdalino apie 10.000.

Šiais metais amerikiečiai suruošė Mičigano ežere plaukimo rungtynes, jose dalyvavo apie 400 geriausių šio sporto mėgėjų. Rungtynėse pirmenybė tapo pripažinta panelei Šimaitytei, jai buvo įteiktas deimentinis medalis. P. Šimaitytė yra gimusi Amerikoje, bet visur sakosi esanti lietuvė, gražiai kalba lietuviškai, ir niekur su tuo nesislepia. Ji taip padarė ir per tas rungtynes ir ji ir lietuvės vardas susilaukė didelių ovacijų iš amerikiečių pusės.

Be to laikraščiai praneša, kad Amerikos prezidento Huverio adjutantas, jūrų kapitonas leitenantas Mancevičius yra lietuvis — ir su savo lietuviškąja kilme niekur nesislepia.

Tai kaip daro mūsų broliai Amerikoje... Jie nepraleidžia ir mažiausios progos, kad tik mūsų vardas „skambėtų po šalis plačiausias". Tokiems mūsų tautos sūnums ir dukterims tik garbė!

Primename visiems mūsų laikraščio skaitytojams ir platintojams, kad laikas atsilyginti už laikraštį; kitaip nuo lapkričio 1 d. neatsilyginusiems gali būti jo siuntinėjimas nutrauktas.

ADMINISTRACIJA.

Švietimo darbas N. Lietuvoje.

N. Lietuvoje veikia ketverių metų pradžios mokykla. Tokių mokyklų visoje Lietuvoje dabar yra 2440 su 3701 mokytoju. Tose vietose, kur pradžios mokyklų pakankamai įvestas privalomas pradžios mokslas; jis apima 60% visų mokyklų. Norint išplesti privalomasai pradžios mokslas visoje šalyje, reikia dar bent 300 komplektų. Be ketverių metų pradžios mokyklų yra dar praplėstų 6 metų; jų yra kol kas 19. Šiose mokyklose dėstoma ir žemės ūkio mokslo pradžia.

Keturių klasių vidurinės mokyklos nyksta, jose mokinių skaičius mažėja, jos neatitinka krašto reikalavimus. Šias mokyklas uždaroma ir jų vieton steigiama žemesnės ūkio mokyklos.

Aukštesnių mokyklų (gimnazijos) yra 32, jų tarpe 15 privačių. Šių mokyklų kraštui pakanka ir daugiau steigti nemanoma. Privačios ir mažumų gimnazijos gauna iš valstybės pašalpų. Žydų gimnazijų yra 14, *lenkų 4, kurių viena Kaune išlaikoma vien valdžios pinigais*, vokiečių ir rusų po vieną.

Valdžios vidurinių amatų mokyklų kol kas yra 6. Jose mokomas stalių amatas, kai kur įvesta ir metalo apdirbimo specialybė. Jose mokslas išeinamas per 4 metus ir mokinių yra apie 300. Be valdžios amatų mokyklų yra dar 8 privatinės, kurioms valdžia duoda pašalpas. Šios rūšies mokyklos steigiamos atsargiai ir tik tuomet, kai atsiranda gerų mokytojų ir geros patalpos ir įrankiai praktikos darbams. Šioms mokykloms mokytojai gaminami užsienyje.

Kaip matome, švietimo darbas N. Lietuvoje krypsta naujon vagon: norima paruošti daugiau žmonių, kurie išėję mokslus nesigėdintų „juodo" darbo ir liktų sodžiuje, kur taip trūksta inteligentų. Tokia kryptis visais atžvilgiais atneš kraštui didelę naudą.

Prekybos sutartys su Pabaltės valstybėmis.

Rygos laikraščiai praneša, kad nuo kurio laiko vedamos Lietuvos vyriausybės derybos su Estija ir Latvija prekybos sutartims sudaryti vykstančios pasekmingai. Estijos atstovas Lietuvoje jau įteikė savo vyriausybės prekybos sutarties sumanymą.

Tuo būdu tikimasi, kad artimiausiu metu Lietuva pasirašys su Latvija ir Estija prekybos sutartis.

Pasitikėjimas naujai vyriausybei.

Laikraščiai praneša, kad Lietuvos tautininkų partija yra pareiškusi pilną pasitikėjimą naujai p. Juozo Tūbelio vyriausybei. Tuo klausimu tautininkų partija žadanti išleisti savo deklaraciją, kurioje, matomai, bus apibrėžta partijos santykiai ir nusistatymai su dabartine vyriausybe. Bendrai, kaip praneša laikraščiai, visoje Lietuvoje naujaja vyriausybe pasitikima.

Mitingai ir paskaitos Vilniaus klausimu.

Vilniaus lenkų laikraščiai praneša, kad spalių 9 dieną Lietuvoje buvo minėta labai plačiai. Tame minėjime dalyvavo visa tauta. Visur buvo organizuojama mitingai ir paskaitos, kuriose plačiai kalbėta apie Vilniaus reikšmę Lietuvai.

Tai dienai pritaikytą pasakė kalbą Valstybės prezidentas p. A. Smetona ir jaunimo susirinkime prof. A. Voldemaras.

Politinė apžvalga.

Anglijos ministerio pirmininko Makdonaldo kelionė Amerikon turi pasaulinės reikšmės. Tarp Amerikos ir Europos jau senai eina varžytinės del pirmenybės. Europa kultūros atžvilgiu aukščiau stovi už Ameriką ir dar ilgai stovės. Bet materialiu atžvilgiu po didžiojo karo Europa nusmuko ir užleido pirmenybę Amerikai. Jaučia tai Europos politikai, kaip Briandas, ir siūlo sudaryti Paneuropą, kad tik sekmingiau išlaikyti rungtynes. Praktiški anglai gerai supranta, kad Paneuropa — svajonė, ir kol ji taps kūnu, Amerika visai nustelbs Europą ir pirmon galvon Angliją. Anglija — puiki jūrų karalienė — įvertintindama gręsiantį jai pavojų, senai nori susikalbėti su Amerika, kad sustabdžius jos ginklavimąsi jūroje. Taigi Makdonaldas ir nuvyko Amerikon dar kartą pamėginti laimės. Tačiau ir Amerika gerai numano, kiek ji sveria pasaulio politikoje, ir nesiskubina nusileisti Anglijai. Gauta žinių, kad šiaip taip susitarta, jog Amerikos ir Anglijos laivynai bus lygūs. Taigi padarytas jau pirmas žingsnis, iš kurio galime manyti, kad Amerika netolimoje ateityje iš Anglijos paverž jūrų karalienės vainiką. Ir nors Amerikos ir Anglijos politikai gražiai kalba apie visuotiną taiką, tačiau tos taikos dar negreit susilauksime.

Makdonaldas, būdamas Amerikoje, pakalbino prezidentą Huverį pripažinti Sovietus. Huveris girdėti lyg ir linkęs jojo paklausyti, tik apie tai nenori nieko girdėti Amerikos senatas ir kongresas. Jeigu Makdonaldui pasisektų palaužti amerikiečių užsispyrimą, tai Rytų Europoje, kaip pareiškė ir prof. Voldemaras, būtų greičiau prieita prie svarbių klausimų išsprendimo, juo labiau, kad Vokietija ir Prancūzija jau gerokai suartėjo.

*

Lenkijoje seimas ruošiasi prie sprendžiamojo susikirtimo su vyriausybe. Prieš vyriausybę senai nusistatę endekai; jie dabar laimėjo rinkimus Poznanės ir Pamarės vaivadijoje ir jų karingumas dar padidėjo. Pepeesai, arba lenkai socialistai, ir gi labiau šiaušiasi prieš vyriausybę ir savo laikraštyje skelbia jai karą. Kitos partijos tvarkosi, renkasi į pirmininkus vis tokius žmones, kurie šiai vyriausybei nepalankūs. Visa tai rodo, kad seimas iš tikrųjų artimiausiu laiku (spalių mėn. bus sušaukta seimo sesija) rengiasi vyriausybei pareikšti nepasitikėjimą. O jei tai įvyktų, tai susilauktume arba naujos vyriausybės, arba naujų seimo rinkimų. Taip turėtų įvykti, jei pažiūrėsime į Lenkijos konstituciją. Mes nelaukiame nei vieno nei antro atsitikimo. Mes, žinodami karštą lenkų būdą, linkę manyti, kad seimas susirinkęs tik patrukšmaus, bet griežtesnio žingsnio padaryti pabijos. Tačiau kai kurie didesni ponai, kaip Sapieha, Bartelis ir kiti, iš seimo bėga, t. y. atsisako būti atstovais. Opozicijos laikraščiai vadina juos pelėmis, kurios bėga iš laivo, bijodamos paskęsti. O šie ponai ligi šiol buvo vyriausybės šalininkai ir šulai.

*

Vokiečių mokytojų suvažiavime Breslave labai karštai kalbėta prieš dabartinę vokiečių vyriausybės politiką su tautinių mažumų mokyklomis. Tie mokytojai nurodė, kokius vargus kenčia vokiečių mokyklos Lenkijoje (mes juos gerai žinome) ir peikę savo vyriausybę už palankumą lenkų mokykloms Vokietijoje. Kartu pasirodė Lenkijos seimo ir senato vokiečių atstovų pareiškimas, kuriame viešai pasako, kad vokiečių mokyklos būklė Lenkijoje esanti apverktina ir nustumta „į padėtį be išeities". Toks sutartinas Lenkijos ir Vokietijos vokiečių veikimas, reikia manyti, „išeitį" atras. Šitie įvykiai mums rodo, kad vokiečiai, atsipalaidoję vakaruose, ėmėsi rytų klausimų nagrinėjimo; tai jau pirmieji iš vokiečių pusės puolimai, paskui, žinoma, seks tolimesni ir kas kart smarkesni.

*

Čekoslovakijoje slovakų socialistai, kaip ir kitose šalyse to plauko veikėjai, mėgina panaudoti pasunkėjusią dabar del d-ro Tukos bylos slovakų tautininkų padėtį savo partijos naudai. Jau esame minėję, kaip čekai žiauriai nuteisė slovaką Tuką, kad jis siekė Slovakijos nepriklausomybės (gavo 15 metų sunkiųjų darbų). Dabar slovakų socialistų partijos vadas, buvusis ministeris Dereris parašė ministerių pirmininkui atvirą laišką, kuriame reikalauja, kad slovakai tautininkai išeitų iš vyriausybės sąstato. Suirus slovakų partijų vienybei, ministeriai Tisso ir Labej išėjo iš ministerių kabineto.

— Kinuose eina naminis karas. Sukilęs generolas Tšangfatkvai artinasi prie Kantono, kur yra vyriausybė. Ši įsakė padaryti visus pasiruošimus Kantono nuo puolimo apsaugojimui.



Ragaučinos kaimo, Švenčionių apskr. arkleganiai šventadienį skaito laikraštį.

Sveikatos kampelis.

Įsisenėjęs arba chroniškasis sąnarių reumatizmas.

Chroniškasis sąnarių reumatizmas esti arba kaipo staigiojo reumatizmo pasėka arba atsiranda savaime, savystoviai. Atsikartodamas aštrusis reumatizmas kartais nepraeina visiškai, bet, nors ir nedidelis, sąnarių sutinimai ir skaudėjimai pasilieka ilgiems metams. Yra vėl šeimynų, kuriose chroniškasis sąnarių reumatizmas, jau kaipo savystovi liga, pasitaiko labai dažnai. Turbūt tai jau yra iš paties jų kūno prigimimo. Mūsų kaimų puodžiai, bepalivodami švinu indus, dažnai gauna chronišką sąnarių ligą, kaipo apsinuodijimo pasėką. Penybos kanalo netobulumas, *blogai virškinąs skilvis* ar žarnos, taip pat gali būti šios ligos priežastimi. Pas tokius žmones viduriuose iš valgio puvimo susidaro įvairūs nuodai, kurie ir užteršia kraują. Be to, nemažos reikšmės čia turi ir *valgiai*. Kas daugiau minta mėsa, mažai kūno raumenimis dirbdamas, tas labiau už kitus į chroniškąjį reumatizmą yra linkęs. *Drėgnos vietos* ir drėgni butai irgi labai prisideda prie reumatizmo sukėlimo. Galima jis įgyti begulint ar bedirbant prie lango ar drėgnos sienos.

Chroniškuoju sąnarių reumatizmu serga daugiausia jau *pagyvenę žmonės*, apie 40 metų amž., dažniausiai nuo ilgo drėgnumo ir šalčio veikimo. Nuo aštriojo reumatizmo skiriasi jis tuo, kad nebūna čia karščio, skausmas ir tinimas nesimėto iš sąnario į sąnarį, bet ilgai laikosi vienos ir tos pačios vietos. Ligoniui gulėt dažniausiai nereikia. Nedideli skaudėjimai ir pabrinkimai, kartų kartus sąnariuose atsikartodami, apsigyvena juose ant visados. Kai kada liga apima tik vieną kurį sąnarį, kartais kelis, kartais bet kurią viso kūno pusę, būtent tą, kuri nukentėjo nuo drėgnumo ir šalčio. Sąnariai kartais labiau patinsta, skausmai kartais visai nutyla, tai vėl sustiprėja, ypač *prieš drėgną ir blogą orą*. Rudenį, žiemą, pavasarį būna sunkiau, sausam šiltam orui esant ligonis jaučiasi geriau. Jautrumas drėgnumui čia esti taip didelis, kad reumatikas puikiai atspėja blogą orą prieš dieną ir daugiau. Sunkiais atvejais liga eina nuo vieno sąnario prie kito, sąnariai toliau labiau tinsta, nariai pradeda nesilankstyt per linkimus, žmogus negali nei susiriest nei išsitiest — tikras stabas. Šioji liga — labai lėta. Tai stiprėdama, tai vėl atslūgdama gali jinai tęstis mėnesiais ir metais. Kartais po tariamojo pagijimo visam gyvenimui palieka jautrumas drėgmei, judėsio negrakštumas, palinkimas prie ligos atkritimo. Liga kai kada pati apsistoja, kartais gi pasiseka per gydymą ligą sustabdyt.

Kaip pasitikti ir praleisti įvairios šventės.

Man tenka dažnai būti įvairiose Rytų Lietuvos vietose ir matyti, kaip mūsų kaimuose yra pasitinkamos ir praleidžiamos įvairios šventės. Pasirodo, beveik visas šventes mūsų žmonės pasitinka ir praleidžia vienodai. Šventė paprasta, nepaprasta — jiems vis tasia. Kiek išskiria tik Kalėdas, Užgavėnes ir Velykas.

Bet ir čia skirtumą parodo tik tame, kad prieš šias šventes tik išsiprausia, švariau pasirėdo ir daugiau valgių pasigamina. Šiaip šias šventes praleidžia, kaip ir paprastus sekmadienius: lanko bažnyčias arba sėdi namie, miega, kortoja ir ir kuokines arba vakaruškas ruošia.

Tiesa, daugelyje vietų mūsų žmonėms kortas jau pavaduoja lietuviška knyga, „Vilniaus Rytojus" ir „Jaunimo Draugas". Pažymėtina, kad seniai ir jaunimas prie skaitymo jau tiek yra įpratę, tiek minėtus laikraščius pamylėję, kad jeigu, sakysim, „Vil. Ryt." ir „Jaun. Dr." laiku neateina arba kur užkliūna, tai žmonės paštų įstaigas ir šių laikraščių redakcijas stačiai užverčia savo „protestais".

Tas parodo, kad mūsų kaimietis lietuvis vien valgiu ir rankų darbu jau nebesitenkina — jis jau ieško tokio darbo, tokio maisto, kuris gali prašviesti protą, papenėti sielą ir sustiprinti jo tautinį ir religinį jausmą. Šiame numeryje skaitytojas gali matyti patalpintą vaizdelį, kuris parodo, kad mūsų kaimiečiai ir arklius ganydami nekortoja, nekį nepliauškia, bet bendrai skaito lietuvišką laikraštį. Pažymėtina, kad toks skaitymo būdas, kada vienas skaito, o kiti klausosi, visur daugiausia yra praktikuojamas. Taip daro seneliai, vyrai, vaikinai, mergynos ir net vaikai. Susirenka atskirai ir skaito. Ar ne gražu?

Taip pat vietomis ir mūsų jaunimo pramogos būna daugiau žmoniškos, lietuviškos; jos nesitesia per naktis, bet būna trumpos, gyvos ir linksmos: šokiai būna įvairinami lietuviškais žaidimais, dainomis ir juokais. O kur gi dar vakarėliai su vaidinimais?

Bendrai, yra vietų, kur mūsų žmonės laisvą švenčių laiką praleidžia tik tinkamiems ir naudingiems tikslams.

Bet jeigu ir visur taip būtų, tai vis gi to dar nepakanka. Laisvą švenčių laiką lietuvis privalo sunaudoti dar tinkamiau, dar gražiau. O kaip?

Pirmiausia reikia prisiminti, kokios pas mus gali būti šventės. Šventės esti įvairios: bažnytinės, pasaulinės ir privatinės. Bažnytinės dar dalyjasi į paprastas pav. sekmadieniai ir į nepaprastas, kaip va: metiniai parapijiniai atlaidai, Kalėdos, Nauji metai, Velykos ir t. t. Pasaulinės šventės dažniausia turi tautinį pobūdį Pav. mes, lietuviai, kas met švenčiame vasario 16 dieną. Privatinės šventes jau gali būti siauresnės. Tai bus tik atskirų asmenų jubiliejai, sukaktuvės, gimimo dienos, vardadieniai ir t. t. Šias šventes švenčia dažniausia tik jubiliatų šeimynos, giminės, artimi draugai, o kartais, jei jubiliatas yra daug pasidarbavęs visuomenės labui, tai jo jubiliejų, sukaktuves mini net ir visa visuomenė.

Kaip matome, šventadienių gali būti įvairių. Kiekvienas jų pažymi kitokią šventę, mini kitokį momentą ir turi atskirą reikšmę religiniu, tautiniu ir visuomeniniu atžvilgiu. Tat, suprantama, ne visas šventes reikia vienodai ir švęsti. Bet kaip?

Visų pirma reikia mokėti kiekvieną šventę pasitikti. Šventė — diena nepaprasta, todel ji privalo būti nepaprastiai ir patikta. Šventės reikia laukti kaip svečio. Ji turi rasti ir tave patį tvarkoj ir tavo pirkią ir visą aplinkumą. Žinok, kaip švečio nepatenkinsi, jei jį priimsi į nešvarią pirkią ir pasodinsi už stalo, kuris bus apkrautas škarmalais ir kepurėmis, taip neduos tau tinkamo gero įspūdzio ir šventė, jei tu pats, tavo pirkia, kiemas ir visos trobos atrodys šiokiadieniškai. Todel šventei reikia skirti ir geresnis valgis ir švaresnis drabužis, pagražinta pirkia, kiemas ir t. t. Kas to nedarys, tas parodys, jog jis šventės reikšmės nesupranta ir jos nevertina.

Bet nelygūs gali būti švečiai-viešnios —nelygios ir šventės. Vienaip reikia priimti svečias kūmas, kitaip dėdė, dar kitaip kunigas. Taip ir su šventėmis. Paprastą sekmadienį reikia pasitikti gražiai, nepaprastą šventę jau gražiau, o ypatingą — gražiausiai. Pav. N. parapijoje yra Šv. Lauryno atlaidai. Tai jau ir bus šventė nepaprasta. Tokios parapijos žmonės privalo ją švęsti daug iškilmingiau, negu paprastą sekmadienį. Atlaidų dieną kiekvienoj pirkioj turi būti pakabintas Šv. Lauryno paveikslas. Mergaitės turi jį papuošti žaliumynais, gėlėmis bei mūsų tautinėmis spalvomis. Arba tą patį paveikslą dar galima pakabinti ir iš oro, į gatvės pusę. (Tik tokiais atsitikimais paveikslai nekabinami ant plikų sienų— reikia jas pridengti kilimais, skaromis bei šiaip audiniais). Tą patį galima padaryti ir kitose vietose, pav. prie kryžių, gražesnių medžių, gale kaimo, kryžkelėse ir t. t. Šventė praėjo — ir vėl nuimti.

Be to atlaidų proga visada reikia suruošti viešą lietuvišką vakarėlį, į kurį galima pakviesti iš kitų parapijų savo giminės, gerus pažystamus ir jaunimą. Kitą kartą jie irgi taip pat padarys. Argi nebus gražu ir lietuviška?

Bet metuose dar gali būti ir tokia diena, kurią švęs tik kelios parapijos, o tuo tarpu ją privalėtų minėti ir gražiau praleisti *visi mūsų krašto lietuviai*. Tai bus Šv. Kazimiero diena (kovo 4 d.) Kodel? Todel, kad šventas Kazimieras yra Lietuvos karalaitis ir jos patronas. Iš šio atžvilgio kovo mėn. 4 dienos visi mes privalome nepražiopsoti, ir Šv. Kazimierą pagerbti kuotinkamiau, kuogražiau Kiekvienoj pirkioj arba iš oro turi būti pakabintas ir virš minėtu būdu papuoštas Šv. Kazimiero paveikslas. Be to, tose vietose, kur yra Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos skyriai, ten šios draugijos nariai privalėtų kelioms valandoms ir nuo darbo atsitraukti ir tą laiką praleisti iš ryto bažnyčioj pamaldose, o vakare — paskaitose, vakarėliuose. Savo draugijos Globėją nariai turi pagerbti gražiausiai.

Pavojingų *pasėkų* šioje reumatizmo rūšyje laukti netenka. Liga neužkliudo nei, širdies nei smegenų, kaip tai daro staigusis (aštrusis) sąnarių reumatizmas.

Gydymas čia sunkus ir ilgas. Ligos pradžioje visuomet galima šio to pasiekti. Reumatikai turi *saugotis nušalimo ir drėgno oro*. Geriausiai čia padės sausas, šviesus butas, sausas ir šiltas apsirėdymas, sausas autuvas. *Kuomažiau mėsos vartoti*, maitintis pienu, daržovėmis, vaisiais. *Kenkia taip pat rūkymas ir gėrimas*. Geriausiai gelbsti kai kurių šaltinių vonios. Lietuvoje tokių saltinių yra: šiapus demarklinijos—Druskininkuose, anapus demarklinijos (Nepr. Liet.) — Birštone.

P. K—vičius.

KORESPONDENCIJOS.

Švenčionių apskr.

Kalniškė. Švenč. valsč. Mūsų kaimas vidutiniškas, neturime nė vieno išsinėrusio. Turto atžvilgiu dalinamės į dvi dalis: vieniems geriau gyventi, kitiems sunkiau. Nuo 1915 m. turime savo „Ryto" mokyklą, šiemet del jos turėjome daug nesmagumų („Rytas" norėjo iškelti kitur), bet ačiū „Ryto" valdybai, kad mūsų nenuskriaudė. Dabar į mūsų mokyklą lankosi daug ir tokių vaikų, kurie turi lenkiškus vadovėlius ir jiems reikėtų padėti įsigyti lietuviškus, nes jų tėvai gana neturtingi ir nupirkti neišgali. Turime šv. Kazimiero dr-jos skyrių, kurio narių skaičius iš 30 pašoko ligi 64; prie skyriaus yra knygynėlis iš 150 knygų. Rugpiūčio 18 d. įsikūrėme ir ūkio ratelį, tiesa narių dar nedaug, bet ir tiek susibūrus daugiau galėsime nuveikti. Bėda tik su „ponais", kurie nė už pinigus nenori mums duoti nei malkų nei pievų. Bet kaip nors be jų apseisime ir nepražūsime.

Kirstukas.

Reškutėnai, Kaltinėnų valsč. Dažnai tenka pastebėti mūsų mylimame „Viln. Ryt." laikraštyje žinelių apie Reškutėnus. Mums tai malonu... Reškutėnuose turime bažnytėlę, turime apie 300 gyventojų, visi esame lietuviai, išskyrus J. Dudėną, kuris savo mažus vaikelius moko svetima kalba švebeliuoti; jis pats, teisybę sakant, su lenku susikalbėti nemoka, namie tėvai tarp savęs kalba lietuviškai, bet ką apie jį kalbėti: kaip kas išmano, taip ir daro. (Tikrai gerai? *Red.*)

Čia noriu paminėti vieną dalykėlį. Mūsų jaunimą dažnai išbaria atvažiavęs su pamaldomis klebonas. O tai įvyksta del davatkėlių ir davatkinų piktų liežuvių. O mūsų jaunimas nėra atsilikęs arba nepadorus, visas įsirašęs į šv. Kazimiero dr-jos skyrių, susidėjęs po skatiką įtaisė puikią lietuvišką vėliavą, kurią pašventino per šv. Jono atlaidus Reškutėnuose.

A. Sketmedis.

Ramaškonys, Varanavo vals. 1927 m. Lydos apskrity buvo uždarytos visos lietuvių pradžios mokyklos. Inspektoratas daugumoj tų vietų, kur buvo „Ryto" mokyklos, įsteigė valdiškas, gi „Ryto" mokyklos koncesijų negavo, nors gyventojai patys tuo reikalu kreipėsi į kuratoriją ir inspektoratą raštu ir žodžiu. Tuomet tėvai liovėsi siuntę vaikus į esamas mokyklas. Spalių mėn. 4 d. Lydos inspektoriaus pavaduotojas atvyko į Ramaškonių kaimą ištirti susidarusią padėtį. Jis paskelbė, kad visi, kas kreipėsi inspektoratan lietuvių mokyklos, teateina pas jį pasikalbėti. Palikę laukuose darbus (pats bulviakasis) šiaip taip susirinko 15 žmonių būrelis (Jų pavardės redakcijai žinomos. *Red.*). Pasikalbėjimo pradžioje jis palietė bendro pobūdžio klausimus apie Lenkijos turtingumą ir N. Lietuvos neturtą, apie valdžios mokyklos gerumą, naudingumą ir privatinės neva žalingumą. Tačiau po pasikalbėjimo žmonės visgi prašė duoti jiems „Ryto" mokyklą.

Tada p. inspektorius ėmė išrodinėti kitu būdu negalimumą „Ryto" mokyklos Ramaškonyse. Jis išsiėmė kažin kurį jų prašymą į kuratoriją ir patikrinęs rado, kad susirinkę ne visi figuruoja tarp parašų po prašymu. Nemokančius pasirašyti jis atleidžia, likusiems 8 vyrams pasako: „Was jest za mało do wymagania bądź jakiej litewskiej szkoły".

Nors p. insp. pavaduotojas nežadėjo prašymą patenkinti, bet žmonės vis gi pareiškė, kad jie lietuviškos mokyklos nesiliaus reikalavę. Išvažiavo „svečias" į Tusamonis. Ūkininkas Mickevičius, kuris išvežė jį iš Ramaškonių, sugrįžęs dar kartą pranešė, kad privatinės „Ryto" mokyklos p. inspektoriaus pavaduotojas vistiek nusistatęs yra neduoti.

Ūkininkas.

— Vokietijos prezidentui Hindenburgui sukako 82 m. amžiaus; jis dar stiprus ir galįs dirbti žmogus.

Tokiu būdu praleidžiama ši diena atneš daug naudos ir draugijai ir nariams.

O dabar šiek tiek apie Kalėdas, Naujus Metus ir Velykas. Noriu tuo tarpu paliesti tik šių švenčių gražius svietiškus papročius, būtent, sveikinimus ir linkėjimus, prie kurių kiekvienas turi pripratsi ir jų nesigailėti teikti šių švenčių proga.

Pasižiūrėkim, kaip kitur susipratę lietuviai daro. Štai matom per Kalėdas pirmą kartą susitinkančius kaimynus ūkininkus. Jie nuoširdžiai tiesia viens kitam ranką, sveikinasi ir vienas sako: „Sveikinu Tave, kaimynėli, šventomis Kalėdomis, linkiu sveikatos, gero derliaus ir pasisekimo visuose darbuose". Kitas atsako: „Ačiū, to paties ir Tau prašau Dievo".

Arba vėl. Susiduria dvi moterėlės. Jos krenta viena kitos glėbin, bučiuojasi ir sako: „Kūmute, sveikinu Kalėdų šventėmis, būk sveikutė ir užaugink visus vaikus". Antra jai: „Dėkui, kūmutėle, dėkui. Dieve duok ir Tau sveikatėlę, tegu ir Tavo vaikeliai užauga".

Jaunimas dar kitaip. Štai artinasi viens prie kito du vaikinu. Susikimba jų dešinės, smarkiai kratosi; girdisi vienas sako: „Drauguži, būk sveikas, sulaukęs Kalėdų švenčių". Antrasis jam: „Ir Tave, draugaži, sveikinu, linkiu ir tau pasisekimo".

Mergelės ir gi panašiai: „Elenut, sveikinu Kalėdėlėmis ir linkiu, kad išsipildytų Tavo svajonėlės... Kita, nepaprastai tuo patenkinta, savo draugei: „Ir tau Dievulis tepadeda"...

Tai maždaug taip sveikina vienas kitą per Kalėdas. Panašiai galima sveikinti taip pat ir per Naujus Metus ir per Velykas. Tik pasikeis švenčių pavadinimai.

Bet dažnai savo giminiečių ir gerų pažystamų sunku per šias šventes susitikti, nes jie gali toli gyventi. Tokiais atsitikimais dviem trim dienom prieš šventes siunčiami laiškai, kuriuose virš minėtu būdu dar ir daugiau parašoma. Bet daugiausia siunčiamos vizitinės kortelės (mažos kortelės su pavarde ir adresu) arba lietuviškos paveiksluotos atvirutės (tik lietuviškos). Jos siunčiamos atviruose vokuose, tokiu būdu pakanka prilipinti tik 5 skatikų verties pašto ženklelį. Ir kaip būtų gražu, jei šį paprotį visur palaikytų!

Gal kas pasakys: „Et, būta čia ko svarbaus — tik žaidimas".

Ne, gerbiamieji, šis paprotys — ne žaidimas. Jame glūdi labai gražus tikslas: nepamiršti savo artimų gerų žmonių ir jiems religinės šventės proga parodyti savo draugiškumą, prisirišimą ir nuoširdžius jausmus. Ar gi tas nereikalinga? Aišku, kad ne tik reikalinga, bet ir naudinga visais atžvilgiais. Tokie ir jiems panašūs papročiai galėtų mūsų krašto visus lietuvius tik vienyti ir jungti į vieną didelę pavyzdingą šeimyną, kurios narių tarpe nebūtų nei išsigamų, nei išdavikų, o visi vienas kitą tik brangintų ir mylėtų...

S. Urbonas.

ŪKIO SKYRIUS.

Karklų auginimas.

(Tąsa).

Purpuriniai karklai. (Salix purpurea).

Šių karklų grupė yra labiausiai praplitusi Lenkijoj. Užauga visiškai sausose ir akmenėtose žemėse, o taipogi šlapiose. Šių karklų yra visai plonutėlių ir storų. Charakteringa jų žymė yra tai, kad turi platesnius į pirmagalį lapukus.

Purpuriniai kilnieji (Salix purp. emendata na-c.) turi plonus, ilgus karklus, kurie tinka visokiems išdirbiniams. Gerai užauga tiktai atatinkamoj žemėj.

Purpuriniai špagatiniai (Salix uralensis Hort.) išauga silpnai, duoda labai gerą ir vertinamą prekę.

Lamberto purpuriniai (Salix purp. Lambertiana) duoda plonus, vienodo storumo karklus. Nesišakoja.

Siauralapiai purpuriniai (Salix purp. glaucescens) auga net visai prastose žemėse. Karklas tamsiai žalias, šakotas. Sodinami gana tankiai.

Salix purpurea viminalis nusiduoda blogiau įdirbtose žemėse, duoda grynus ir stiprius karklus, kurie tinka beveik visokiems išdirbiniams. Lukštenti duoda didžiausią nuošimtį grynos prekės. Priklauso prie geriausiųjų karklų.

Gerose žemėse geriausią derlių duoda migdaliniai karklai, o sunkiose ir rūkščiose žemėse nusiduoda kanapiniai, Žemėje prie molio, liesoje, geriausia užauga migdaliniai karklai. Smėlyje gali augti migdaliniai, kiek blogiau kanapiniai ir jų atmainos, o Kaspijos karklai visiškai gerai auga.

Sulig Krahe patyrimų, geriausia nusiduoda įvairiose žemėse šie karklai.

1) Geroje margelinėje žemėje. Salix amygdalina 1312 ctr., Salix viminalis 1200 ctr. iš ha.

2) Geroje molinėje žemėje: Salix viminalis 2393 ctr., Salix amygdalina — 1936 str. iš ha.

3) Blogesnėj žemėj: Salix amygdalina 880 ctr., Salix viminalis purpurea 816. ctr.

4) Geroje smėlio dirvoje: Salix amygdalina 1416 ctr., Salix viminalis — 1920 ctr. iš ha.

5) Liesoje, sausoje smėlio dirvoje: Salik viminalis 952 ctr., Salix amygdalina 800 ctr., Salix viminalis purpurea 688 ctr., Salik caspica — 585 ctr.

6) Nusausintose durpinėse (torfo) žemėse: Salix amygdalina 1948 ctr., Salix purpurea 1120 ctr.

Jei užvedame planciją savo reikalams, tai stengiamės parinkti stambesnę ir stipresnę rūšį: kanapinius ir migdalinius.

Parenkant atatinkamą užvedimui karklų rūšį, reikia žiūrėti:

a) kad būtų atspari blogoms oro įtakoms (pav. purpurinė);

b) kad būtų elastinė;

c) kad duotų kuo daugiausia geros medžiagos (pav.: kanapiniai migdaliniai ir Kaspijos karklai);

d) kad nesišakotų;

e) kad būtų lengviau lukštenti (pašalinti žievė) ir kad turėtų baltą medį (pav. migdaliniai).

Užvedent pinamųjų karklų didesnius plotus pardavimui, jų rūšis perenkame tokiu būdu, kad gavus 4 kartus daugiau smulkios prekės, 2 kartu tiek vidutinės, kiek bus storesnės. Taip užvesta karklų plantacija geriausią turi pasisekimą, nes pirklys vienoje plantacijoje gali sau pasirinkti tokios medžiagos, kokios yra reikalingas ir nėra jam reikalo ieškoti kur kitur. Taipogi mažesnėse plantacijose visuomet stengiamės pasodinti kelias rūšis karklų, o tai todel, kad išvengus rizikos. Dalykas tame, kad atsitinka, jog kurią nors karklų rūšį pagadina kurie nors kenkėjai, tuo tarpu kaip kita karklų rūšis šalia auga kuo geriausiai.

Pinamiemsiems karklams paprastai paveda tokias žemes, kur kiti augalai neauga, būtent: šlapias, smėlines, dažnai vandens užliejamas ir t. t. Panašios žemės, pradėjus jose auginti karklus, žymiai pasitaiso ir paskui jose jau pradeda augti ir kiti augalai.

Norėdami užvesti kurioje nors vietoje karklų plantaciją, žemė reikia giliai suarti arba atatinkamai nusausinti, jei per drėgna. Plantacijos likimas pareis nuo to, kokia karklų pirmais ir antrais metais įsišaknįs, kas daug pareis nuo to, ar ar žemė buvo pūri ir ar pakankamai turėjo drėgmės ir maisto dalių.

Patogiausias laikas karklams veisti — ruduo, kuomet nukrinta lapai. Nupiautas šakutes suriša į mažus ir visu ilgumu užkasa žemėn. Šakučių ilgumas pareina nuo žemės, būtent: juo žemė drėgnesnė, tuo šakutės turi būti trumpiau nupiautos. Tiktai durpinėse žemėse šakutes sodiname 35 — 45 cm. ilgumo. Juo žemė geresnė ir rūšis buiniau auganti, juo ir vietos daugiau reikia skirti. Gi liesose žemėse sodiname žymiai tankiau. Žemąsias karklų atmainas sodiname kokia 40 cm. rėdelis nuo rėdelio ir 15 cm. krūmas nuo krūmo rėde. Tuo tarpu buiniai augančioms atmainoms skiriame 80 cm. rėdas nuo rėdo ir 50 cm. rėde krūmas nuo krūmo.

Toliau, drėgnose žemėse duodame rėdus nuo pietų į šiaurę, kad žemė geriau apdžiūtų, tuo tarpu kaip sausose žemėse, kad sulaikius drėgmę, leidžiame rėdus nuo rytų į vakarus.

C. T.

Pašalusios daržovės.

Pašalusios nuo šalnų ar šalčių daržovės (kopūstų, burokų), reikia galimai greičiau užraugti ir ligi rauginio sukrautų šaltoje vietoje, nes nuo šilumos jos greit genda. Runkelius gi, jei jie nuimami sušalę, reikia taip laikyti, kad neatsileistų. Tuo tikslu jie kraunami į šaltą trobą ar į krūvas ore; jei žemė nestipriai įšalus, tai ant lentų, ir apklojami šiaudais, kad nesiektų lietus ar šiluma. Jei apsninga, tai sniegas nukratomas ir runkeliams duodama dar daugiau įšalti. Po to jie apklojami storais šiaudais ir taip runkeliai gali laikytis ligi pavasario. Šeriant gyvulius runkeliais pirmiau apšildomi, palaikant vieną — kitą dieną šiltoje troboje ar tvarte.

Žąsų tukinimas.

Tukinant žąsis, geriausiai jas laikyti tamsioje vietoje, kur nebūtų girdėt jokio triukšmo. Pirmą savaitę duodama žąsims 6 kartus per dieną kapotų burokų ar morkų tiek, kiek sulesa. Duodant iš pradžių tokį pašarą, žąsys įgauna didesnio noro prie grūdų. Antrą ir trečią savaitę duodama 3 kartus virtų avižų ar miežių tiek, kiek kiekvienai žąsiai tektų sauja grūdų. Daugiau nereikia duoti, kol nesules pirmiau duotų. Taip pat šalia lesalo statoma lėkštė su stambiu smėliu ir senu tinku ir kelis kartus per dieną mainomas vanduo, kad visuomet būtų švarus. Ketvirtą savaitę duodama tik virtų miežių.

Trumpos žinios.

— Pasklydo gandai, kad šv. Tėvas sutikęs vesti derybas su Sovietų bolševikais, gandai iš piršto išlaužti ir nieko panašaus nėra.

— Anglijoje dabar prie valdžios stovi darbo partija. Kai kas juos vadina socialistais, tačiau jie patys to vardo kratosi ir per konferenciją Brightone žodį „socialistas" iš partijos pavadinimo išmetė; dabar jie vadinsis „Darbo partija".

— Iš Sovietų išvažiavo teisininkas Ge, kuris ilgai ten pagyvenęs gerai prisižiūrėjo socialistinei tvarkai. Ge dabar važiuoja Vokietijon. Jis Kaune išsitarė: „jei aš būčiau teisėju ir man priseitų nusikaltėliui paskirti didžiausia bausmę, tai aš išsiųsčiau jį tik į Sovietus apsigyventi".

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Savivaldybių rinkimai.

Nepriklausomoje Lietuvoje prasidėjo savivaldybių rinkimai. Visur rinkimais susidomavimas yra labai didelis, o vietomis rinkikų skaičius siekia 90% nuošimčių. Šitoksai reiškinys liūdija apie gyventojų politinį ir visuomeninį subrendimą.

Rinkimai pasibaigs lapkričio mėn. 1 dieną.

Prof. J. Jablonskis Latvijos universiteto garbės daktaras.

„Lietuvos Aidas“ praneša, kad Latvijos universitetas, švęsdamas savo 10-ties metų sukaktuves išrinko Universiteto, garbės daktaru lietuvių kalbos tėvą prof. Joną Jablonskį.

Vilniui vaduoti Sąjunga įsigijo savo vėliavą.

Laikraščiai praneša, kad šio mėn. 12 dieną Kaune Vytauto bažnyčioje buvo iškilmingai pašventinta Vilniui vaduoti Sąjungos vėliava.

Šlykštūs lenkų spaudos prasimanymai.

Pereitą šeštadienį Vilniškiai lenkų laikraščiai įsidėjo šlykščių prasimanymų apie buvusį Lietuvos ministerių pirmininką prof. Voldemarą, kad jam gresiąs kalėjimas už tariamąjį milijono litų išaikvojimą. Be to, tuo pačiu metu paleista žinia, kad Kaune atsiradusi kažkokia moteriškė, kuri, sakosi, esanti Lietuvos U. R. Ministerijos generalio sekretoriaus d-ro Zauniaus žmona. Paduodami tą žinią lenkų laikraščiai priduria, kad d-rui Zauniui gresiąs teismas už begamiją, nes jis nesenai apsivedė.

Visos šitos žinios yra, be abejo, šlykštūs prasimanymai, melas, bet apmėtyti purvais Lietuvos valstybės vyrus yra, kaip matome, tų laikraštpalaikių tikslas.

„Vilniaus klausimu“ knyga.

Vilniui vaduoti Sąjungos Vykdomasis Komitetas ruošia spaudon platų Vilniaus klausimu veikalą, kuris bus atspausdintas keliomis kalbomis ir išsiuntinėtas visos Europos valstybių vyriausybėms, politikams, visuomenės veikėjams ir redakcijoms.

tomobilių miesto tėvams nupirkimą. Pikti liežuviai kalba, kad viešint iškilmių metu keletui ministerių, magistratas užuot džiaugtis iškilmėmis nepraleidęs progos pakalbėti apie kreditus. Ir, sako, esą jau pažadėta. Todel, anot priežodžio „kalk geležį, kol karšta“, delegacija ir nusiskubino Varšuvon ieškoti... kreditų.

Ar gaus, tai jau kitas klausimas.

Nekultūringa eisena.

Pereitą penktadienio vakarą baigiant universiteto iškilmes, panorėjo pademonstruoti savo jėgas ir lenkai studentai. Susirinkę keli šimtai su storomis lazdomis ir užsidegę nedėgulius, rėkaudami ir šūkaudami nežmoniškais, balsais leidosi eiti gatvėmis. Eidami sulaikė autobusų kursavimą, apstumdė ne vieną praeivį, sukdami degančius smalėkus (nedėgulius) apkratė žiežirbomis ir nuolat rėkavo: „Niech żyje król Batory, Zamoyski“ ir t.t. Žmonės, matydami šitokią eiseną, stebėjosi traukydami pečiais, o vienas žydelis atsiliepė:

„Mišiugen. Batory dawno umarł, a oni krzyczą: niech żyje“. Galop suėję universiteto kieman ir sumetę nedėgulius šokinėjo per juos nuduodami Afrikos negrus.

Iš tiesų, maža kultūringesni už Afrikos negrus!

Tokie dalykai dabar tik Vilniuje pasitaiko.

Vilniaus magistratas, kaip žinome laiko kelias dešimt sekvestratorių, kurie už nemokėjimą mokesnių licituoja daiktus. Štai nesenai Lydos gatvelėj Nr. 4 pas siuvėją Šusterį atėjo sekvestratorius reikalaudamas užmokėti apyvartos mokesnį (podatek obrotowy) už gydytojiškas svarstyklėmis. Ką turi bendro siuvėjas su tokiomis svarstyklėmis tai sekvestratoriui visai nerūpi. Nemoki mokesnio, tai licituoju ir basta.

Taip atsitiko ir šiame nuotykyje. Atsisakius siuvėjui Šusteriui mokėti už gydytojiškas svarstykles, kurių jis neturi, (o gal niekuomet ir nesisvėrė) mokesnį, sekvestratorius aprašė daiktus ir paskyrė licitaciją. Tuomet Šusteris metęs savo darbą puolėsi ieškoti kito Šusterio, kuris turėtų gydytojiškas svarstykles. Ir pasisekė, kaž kur Mickevičiaus gatvėje tikrai buvo užtiktas Šusteris su svarstyklėmis ir tuo būdu siuvėjas Šusteris įrodė savo nekaltybę.

Štai kas dedasi Vilniuje 1929 metais.

Redakcijos atsakymai.

P. Liūtui. Mes davėme vietos ir Tamstai ir p. Sodiečiui dalyką nušviesti, ir abi pusi patenkinome. Tamsta tikslą pasiekei, ir to jau pakanka. Tolimesni ginčai prie nieko gera neprivestų ir todel jų reikėtų vengti. Ačiū už susidomėjimą, prašome mūsų neužmiršti.

P. Ūkininkui. Del suprantamų priežasčių Jūsų paduotus faktus suglaudėme; apie pasiryžimą samdyti vaikams korepetitorius, sėdėti kalėjime ir tt. — išleidome. Prašome dovanoti.

Įvairenybės.

Jūros drambliai.

Dideli jūros gyvuliai buvo persekiojami žmonių nuo pat jų pirmojo suradimo, taip kad jie greitai pradėjo nykti. Jūros karvės, kurios buvo surastos tik 17 amžiuje, buvo taip uoliai persekiojamos, jog visai išnyko. Toks pats likimas laukė ir jūros dramblius. Jų didelė banda gyveno šventos Barboros salose. Ten jie buvo labai persekiojami, taipkad jie paliko savo gimtąsias salas. Buvo manoma, kad ši gyvulių rūšis visikai išnyko. Bet 1910 metais Meksikai, priklausančioj saloj Gvadelupe buvo pastebėta apie 125 šių gyvulių. Meksikos valdžia ėmėsi jų saugoti ir šios valdžios intervencijos dėka jų skaičius žymiai padaugėjo. Jų yra dabar per 1500 štukų.

Kaip sužinoti būsimojo vyro vardą.

Viename laikrašty aprašomas toks atsitikimas. — Mano motinai esant jaunai mergaitei, patarė padėti užpakaly didž. įeinamųjų durų devynius žirniukus puodely ir paskui žiūrėti: kuris vyriškis pirmasis įeis pro tas duris, to vyriškio vardu būsiąs ir jos vyras.

Ji pakabino puodelį ir neužilgo atėjo du vyrai kartu. Vienas iš jų, vardu Karolius, jėjo pirmutinis, o antrasis, Herbertas, jėjo paskui jį.

Į dvejus metus mano mamytė susipažino su tėveliu ir ištekėjo už jo. Tėvelio vardas buvo Karolius. Jam mirus, ji ištekėjo antrą kartą už vyro Heberto.

VIETOS KRONIKA.

Du kartu savaitėje.

Pradedant šiuo numeriu „Vilniaus Rytojus“ eis du kartu savaitėje: trečiadieniais ir šeštadieniais. Leisdami laikraštį du kartu savaitėje, manome patarnauti mūsų skaitytojams dažnesnių žinių teikimu. Laikraščio kaina palieka ta pati.

Išvyko į užsienį.

Šio mėnesio 6 d. išvyko į Prancūziją Lijono universitetan studijuoti Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjungos pirmininkas p. Kajetonas Blažys. Išvykstantį į užsienį savo pirmininką palydėjo draugų ir draugių būrys.

P. Kajetonas Blažys studijuoja chemiją.

Užuojautos telegrama.

Šio mėn. 10 dieną. Vilniuje buvo gauta Rygos lietuvių užuojautos telegrama, kurią jie išsiuntė Vilniaus lietuvių visuomenei minėdami spalių 9 dieną. Telegramą pasirašė „Rygos Balso“ redaktorius Vronevskis ir S. Sužiedėlis.

Galima numirti, kol atvyks greitoji pagalba.

Vilniaus magistratas, kuriam visų pirmiausiai rūpi aprūpinti save patogumais, kaip pav. liuksusinių automobilių pirkinėjimas visokiems šefams, kas antrą dieną rūmų iliuminacija, praryjanti tūkstančius zlotų, galutinai ėmė tyčiotis iš gyventojų su savo greitąja pagalba. Prieš porą metų buvo nupirktas senos konstrukcijos „Fordas“, kuris po kiek laiko sugedo ir buvo atiduotas remontui. Tą laiką greitoji pagalba važinėjo sunykusiais magistrato arkliais. Galop prieš savaitę „Fordas“ buvo „pataisytas“ ir ėmė važinėti. Bet neilgam. Po trijų dienų sugedo ir vėl magistrato šveicoriai nutempė jį remontuoti, o greitosios pagalbos važinėjimas po senovei pakinkytais arkliais. Tuo tarpu miesto galva, vicegalva ir kiti raudonosios spalvos šefai „katajutsia“ po miestą ištakinguose automobiliuose. Šitoksai šeiminkavimas, tai tiesiog tyčiojimasis iš miesto gyventojų.

Šventės praėjo be entuzijazmo.

Suruošta Vilniaus universiteto sukaktuvių šventė Vilniuje praėjo beveik nepastebiamai. Tiesa, oficijaliai buvo stengiamasi priduoti tai šventei kuo daugiau iškilmingumo, bet be valdiškų namų, Gedimino ir Trijų kryžių kalnų iliuminacijų, nieko daugiau Vilniuje nesimatė, juo labiau, kad iškilmėse galėjo dalyvauti tik laimingieji ir išrinktieji. Nemažai piktinosi giliai tikintieji gyventojai, kai išnešus iš šv. Jono bažnyčios šv. Sakramentą, buvo suruošta pasaulinio pobūdžio akademija su kalbomis, plojimais ir šaukimais „niech żyje“. Padarius tokią akademiją, bažnyčios vidus virto paprasta sale, kurioje susirinkusi publika užsilaikė labai nerimtai, pav. kalbėjimasis, juokavimai ir net flirtai. Nejaugi norint suruošti akademiją negalima buvo rasti paprastos salės, o reikėjo visa tai daryti bažnyčioje?

Lietuviai klerikai.

Šiemet dvasinėn Vilniaus Kunigų Seminarijon įstojo trys lietuvių gimnazijos abiturijentai: Stasys Valiukevičius, Edmundas Basys ir Petras Pivorūnas. Buvo paduota ir daugiau prašymų, bet kažin kodel nepriėmė.

Koks bus oras.

Jau spalių mėn. vidurys, o dar palyginamai šilta. Ar ilgai laikysis toks oras? Šis klausimas visus domina. Stambiausių meteorologijos stočių daviniais oro permainos galima laukti, kaip tik tuo metu, kai šis „Viln. Ryt.“ numeris papuls į mūsų skaitytojų rankas. Oras pasikeis ūmai — atšals ir bus dideli lietūs. Lapkričio mėn. antroj pusėj reikia laukti sniego. Tokia oro permaina laukiama visoje Europoje. Jau mėginama įspėti, kokia bus žiema. Tačiau oro įspėjimai — nedėkingas darbas; dažnai visi spėjimai nepasitvirtina ir oro pranašus pavadina... melagiais.

Konfiskavimą užtvirtino.

Vilniaus apygardos teismas pranešė mūsų Redakcijai, kad Teismo posėdyje šio mėn. 2 d. „Vilniaus Rytojus“ Nr. 41 konfiskavimas už straipsnį „Prof. Voldemarui atsistatydinus“, užtvirtintas.

„Ubago tarbos nepripilsi“.

Pereitą sekmadienio vakarą (žinoma greituoju traukiniu) išvyko Varšuvon specijalė miesto tarybos delegacija iš keturių žmonių. Ko? O gi labai paprasto dalyko. Pinigų. Žinoma, skolint. Pirmiausia maldaus zlotų (na vieceme niekadoje) kanalizacijai ir vandentiekiui, o prie progos gal nepamirš ir apie au-

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius Julius Navikas. „RUCH“ Spaustuvė, Totorių g.